

[Rimstad.]

ulykkelige boligsituation, vi i øjeblikket befinder os i. For derfor ikke at virke trættende på det høje ting med for mange gentagelser af alle de kloge ord, som hele landet lytter efter og håber på et resultat af, vil jeg forsøge at resumere det allerede sagte, sådan at et vist overblik kan fremkomme.

Vi må vist, da debatten i dag nok har haft en tendens til at bevæge sig på mere perifere områder, begynde med at konstatere, at vi har bolignød her i landet, ikke alene mangel på billige boliger, men også mangel på boliger, selv når prishensynet ikke spiller ind. Der er altså tale om en virkelig tilbundsgående bolignød. Kun det ærede medlem hr. Finn Poulsen havde efter min opfattelse rigtig fat på dette.

Det første spørgsmål bliver da: hvorfor er vi i denne situation? Der er her flere svar, som tilsammen udgør en besvarelse. Selvfølgelig kan vi indskrænke os til at sige, at der bygges ikke nok, men det er faktisk kun at konvertere til det næste spørgsmål: hvorfor bygges der ikke nok? Der er flere årsager, og de 2 vigtigste er, at der er for få byggegrunde, og der er for få bygningshåndværkere. Selvfølgelig — kan man næsten sige — hidrører mangelen på byggegrunde fra regeringens forkerte dispositioner. I den planlægningsrus i form af egnsplaner, byplaner, bebyggelsesplaner, dispositionsplaner og mange andre former for planlægning, hvori administrationerne i det sidste tiår har kunnet tumle sig, synes det, som om man helt har glemt, at den første pligt må være stadig at sørge for, at der er byggeklare grunde nok, d. v. s. at holde omfanget af inderzonerne tilstrækkelig højt. Det glemte man; i hvert fald bekymrede man sig ikke nær så meget om denne simple ting som om det at give en stadig strøm af afslag på dispensationsansøgninger med hensyn til de zonegrænser, som man selv med så megen møje — men også under så stor begejstring — havde etableret. Disse ansøgninger, der sådan set betød livets virkelighed lagt ind på skrivebordene, gav ikke anledning til de tilstrækkelige udvidelser af de byggeklare arealer, og staten, der var den egentlige årsag til hele denne restriktionære grundpolitik, blev derigennem den største jord-

spekulant mellem en skare af små spekulanter, som søgte at udnytte den opståede mangel. Det er næppe tænkeligt, at hr. kontorius hånd i hånd med det helt overdrevne planlægningsraseri nogen sinde har fejret større triumfer her i landet end på dette område.

Tænker man derefter rigtig igennem, hvad mangelen på byggegrunde har betydet for boligproduktionen, må man erkende, at ikke alene denne produktions omfang er blevet for lille, men den er også fremkommet til en alt for høj pris. Det er nu engang sådan, at lægger man pengene frem i vinduet, kan man ikke forvente, at de vil blive liggende, og måske er det ikke engang sundt, at de bliver der, for den bedste selvregulerende mekanisme, man har inden for prisdannelsen, er loven om tilbud og efterspørgsel. En ting, der er mangelvare, skal være i en højere pris end det, der kan samles op på gaden. Så bliver mangelen hurtigere erstattet af tilløb til overflod, og prisen falder og bliver normal igen. På den måde bliver prisen på det byggeri, der er en art monopol, fordi det kun kan iværksættes af den, der ejer en grund, hvad enten det nu er stat, kommune, et socialt selskab eller en privat mand, alt for høj. I den forbindelse skal man ikke skelne mellem grundejer, håndværksmester, svend og arbejdsmand; alle arbejder de i en monopolfորretning, hvori det er god kutyme at stille store krav til udbytte og løn. Der er ingen regulator i form af balance mellem tilbud og efterspørgsel, og priserne, således som det er tilfældet med de nyeste lejligheder, går helt op i skyerne, uden at der af den grund bliver flere lejligheder.

Ser vi så på den anden årsag til, at der ikke bygges lejligheder nok, den, der drejer sig om, at der ikke er bygningshåndværkere i tilstrækkeligt omfang, så må vi også her slå fast, at det er regeringen, der bærer skylden ved sine stadige og bestemt ikke kloge regulerende indgreb i den normale udvikling af byggeriet landet over. Boligministeren, hvis udstrakte bemyndigelser vi kritiserede allerede i 1961, har jo boligbyggerimæssigt delt landet i 2 områder: det regulerede og de uregulerede. Det første er i hovedsagen de sociale selskabers, det sidste det private byggeris. I den uregulerede del bygges overvejende parcelhuse, som synes